

MARTÍ DOMÍNGUEZ

Botja de cucs

Mirant la mar, les albaides floreixen. Tenen unes fulles escarransides, cendroses, una mica piloses, glabrescents, diuen els botànics. A l'estiu, els turons calcaris que esguarden la mar semblen, per causa de la presència d'aquesta planta, encara més espentolats, més assedegats, més hòrrids i ròncecs. Algunes garroferes abandonades hi creixen malgirbades, entre argilagues i romers, mentre les albaides colonitzen les rieres i els xaragalls tortuosos de les margues, arasades per les pluges. És un paisatge una mica dessolat, on les cigales a l'estiu atribolen el cap del caminant, mentre les sabates s'omplen d'un polsim finíssim.

Terra d'albaides és sinònim de terra blanca, estèril i orba. Tan sols en algunes ocasions aquestes plantes han servit al

llaurador com a succedani de la morera en el moment d'alimentar els cucs de seda. Per això, en alguns indrets de la Marina l'anomenen botja de cucs. Un pobre succedani de la morera, tot siga dit, que criava cucs malfaeners, bufalagues, que deixaven els capolls a mig fer...

A la primavera, les albaides floreixen: unes flors grogues, intenses, que es presenten en fascicles axil·lars formant grups de tres o quatre inflorescències. Per un moment el paisatge canvia; s'il·lumina, i altres plantes acompanyen tímidaament el miracle floral: el gamó, amb les seues flors estrellades, el timonet, potser una fràgil rosella que rumbeja entre un grup de citrons... Botànica comuna, fet i fet.

I, tanmateix, durant aquests dies de primavera, en aquests turons àrids que miren la mar, es produeix un dels fets naturalístics més sorprenents, que més em varen colpir durant la meua infantesa. Aquestes albaides o albades, aquestes botges blanques, crien una de les papallones més fantàstiques i belles de les brolles eixutes: un lepidòpter de color violat, amb reflexos metàl·lics i amb taques vermelles com la sang a les ales.

El naturalista alemany E. J. C. Esper la va denominar *Zygaena lavandulae*, i la va descriure de Montpeller, l'any 1783. És un nom ben desafortunat (com tants més de la nostra entomofauna), que fa pensar que aquest lepidòpter s'alimenta d'espígol. Siga com siga, recorde ara aquells dies passats, ja tan llunyans, mentre mirava dins d'un pot de vidre la papallona violada, i com em bategava el cor al davant de l'inesperat tresor descobert. Aquella botja de cucs del turó estèril criava una de les papallones més belles de la Mediterrània. Lliçons com aquesta em varen fer entendre que no hi ha bocí de terra que no amague quelcom de formidable. I em varen fer estimar la terra de les albaides, que fiten, sempre, la ratlla blava del mar.

